

**Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Neveléstudományi Doktori Iskola**

Doktori Iskola vezetője:
Dr. Pukánszky Béla, DSc, egyetemi tanár
Dr. habil. Szűts Zoltán, programigazgató

Fodor Zoltán Miklós
**Az újrakezdő pedagógusok
problémái és problémamegoldásai**

Doktori (PhD) értekezés

Témavezetők:
Dr. Kotschy Beáta
Dr. habil. Szűts Zoltán

Eger, 2022

Tartalom

1. A kutatás célkitűzései, célcsoportjai és hipotézisei	2
1.1. A kutatás célkitűzései	2
1.2. A kutatás célcsoportjai	3
1.2.1 Hagyományos pályakezdő pedagógusok.....	4
1.2.2. A munkahelyet még nem váltott pedagógusok.....	5
1.2.3. Az újrakezdő pedagógusok.....	5
1.3. A kutatás hipotézisei.....	6
2. Elmélet és gyakorlat	8
3. A kutatás várható eredményei	9
4. A kutatás módszerei	11
4.1. Kérdőívek	12
4.2. Strukturált kognitív térkép; rendezett fa; metaforakutatás – nézetek feltáró módszerei	13
4.3. Interjúelemzés.....	14
4.4. Dokumentumelemzés; tartalomelemzés	14
5. Néhány kutatási eredmény (a többi eredményért a disszertáció egésze olvasandó).....	14
5.1. Pályaválasztási motivációk két eltérő életszakaszban vizsgálva	14
5.2. Nézetek sorrendjének átrendeződése a pálya művelése során mentortanárok felidézéssel módszerével.....	15
5.3. Újrakezdés okai és helyszínei.....	16
5.4. Az újrakezdés lehetséges helyszínei.....	17
5.5. Újrakezdő pedagógusok élethelyzetei mentoraik tapasztalatai alapján.....	18
5.6. Pályakezdők és újrakezdők problémamarangosrainak összehasonlítása.....	19
6. Összegzés	20
7. Az értekezés tárgyában megjelent publikációim, előadásaim	21

1. A kutatás célkitűzései, célcsoportjai és hipotézisei

1.1. A kutatás célkitűzései

Az oktatás fejlesztésének szempontjából fontos kiinduló pontnak tekinthetjük a pedagógusok attitűdjeinek, gondolkodásának megismerését. Miután a pedagógusok az oktatási rendszer kulcsszereplői, az oktatáskutató és fejlesztő szakemberek kutatási témái közül kiemelt jelentőségűek a pedagóguskutatások. A pedagógusok soha nem képeztek egységes, homogén csoportot, hiszen a képzési szintek szerint is igen nagymértékű belső differenciáltságot mutatnak. Ugyanakkor az általánosan megfogalmazható szakmai célkitűzéseik közelítenek egymáshoz és meglehetősen hasonlóak. Ezen az alapon a szakmaiságukat meghatározó munkahelyi klíma és annak változása hasonló pedagógiai problémák okai lehetnek, illetve az ezek megoldására irányuló törekvések is mutatnak jelentős hasonlóságokat. Ezek ismeretében hatékonyan gyorsítható a kezdők és az újrakezdők alkalmazkodása és növelhető munkavégzésük eredményessége is. Kutatási problémám körülbelül 10 éve saját gyakorlatomból merült fel először. Kutatási eredményeimet, javaslataimat a mentoroknak és a mentorképzőknek ajánlom. Sokféle és kiterjedt kutatások és vizsgálatok foglalkoznak a pályakezdőkkel, gyakornokokkal, de a valamilyen élethelyzetből adódó újrakezdés problémaköre eddig nem kapott kellő figyelmet. Sok tekintetben a pálya és újrakezdés tünetegyüttese megegyezik, de részleteiben eltér. Munkámmal az a célom, hogy a mentorálás során praktikus és céltudatos eljárással elébe mehessünk az újrakezdésből adódó nehézségeknek. Habár munkámban az újrakezdőkre koncentrálok, sokszor összevetéseket teszek a hagyományos pályakezdők és a munkahelyüket még nem váltott, gyakorlott pedagógusokkal. Az újrakezdő pedagógus meghatározása is hiányzott eddig, fogalma nem volt definiált. Az angolszász nyelvterületeken a *re-beginner*, *re-entering to teach*, valamint a *returning to teach* elnevezések utalnak azon gyakorlott pedagógusokra, akik valamilyen okból, élethelyzetből adódóan új intézményben, új pedagógiai környezetben új oktatási, nevelési feladatok megoldásával folytatják hivatásukat. Az már néhány kutatásból kitűnt, hogy a romló gazdasági környezetben több a tanári pályára visszatérő és kevesebb a pályát elhagyó pedagógus. Kik azok akik visszatérnek?

- akiknek már 2 év tapasztalata van minimum,
- akiknek mester fokozatú végzettsége van,
- akik a pályaelhagyást idősebb korukban lépték meg,
- akiknek a szakja kevésbé megfizetett a versenyszférában.

Alig áll rendelkezésünkre értékelhető adat arról, hogy a kezdők gyakorlati tapasztalatuk szerint, valamint az újrakezdésük lokalizációja szerint miként oszlanak meg. A hazai számszerűsített adatok a kezdőket oktatási szint szerint különbözteti meg. Az amerikai állami és magániskolák összehasonlító elemzésében található a munkám szempontjából értékelhető adatsor, ami egyben jól elemezhető is és az Institute of Education Science (IES) NCES 2016-876 számában található. Sáriné Papp Erzsébet a Szolnok Városi Óvodák szakmai igazgatóhelyettese 2015-ben bemutatta a „*Pályára visszatérő és belépő, nem gyakornok pedagógusok betanítása*” masterpilot programot. Ebben megtudhattuk, hogyan alakult a pályára belépő és abba visszatérő óvodapedagógusok száma Szolnok városában 2010 és 2015 között. Ez a masterpilot program úttörő szerepet tölt be még ma is, követendő példaként a helyi közösségek pedagógus-beilleszkedést és szakmai fejlődést szolgáló kezdeményezései között. Elérhetővé tette a tagintézményeinkbe hosszú évek után pályára visszalépő kollégák számára a folyamatosan megújuló módszertani tudás, szakmai fejlődés lehetőségét. Az ilyen fajta innovatív megközelítés, amely a pályára visszatérést és ezáltal a pályánmaradást erősíti, segíti nagy társadalmi jelentőséggel bír napjainkban. A pedagógus mesterségre vonatkozóan olyan szubjektív elméletek alakulnak ki a mindennapi gyakorlatunk, a tapasztalásunk, a rutinunk során, amelyek a jelenségek azonnali értékelése alapján tevékenységi viszonyt, attitűdöt eredményeznek pedagógiai tartalmú gondolkodásunk közben. Alapvetően ezek az idegrendszeri-pszichikai folyamatok vezetnek a nézetek kialakulásához. Ezek a nézetek is biztonságot adnak a további gondolatformálás során. A pedagógusképzés célja a nézetek „tényszerűsítése”, az elképzelések valóságápolon megvalósítható sémáinak kezdeti kialakítása, vagy a meglévők újjászervezése. A pályára visszatéréskor az alapvető pedagógiai klíma újszerűsége és az alkalmazkodás mielőbbi sikeressége nagyban befolyásolja a pedagógiai munkavégzés hatékonyságát. A sikeres újrakezdéshez pedig rezilienciával is kell rendelkezni, azaz a rugalmas ellenállás képességével, azzal a reaktív képességgel, hogy erőteljes, megújuló, vagy akár hirtelen fellépő, sokszerű külső hatásokhoz is sikeresen adaptálódhasson a pedagógus. Nem feltételnélküliséget jelent ez, hanem sokkal inkább a már meglévő tudás és tapasztalattár praktikus adaptációját az új pedagógiai környezetben közösen felvállalt célok elérése érdekében. A reziliencia képességének aktivizálásához azonban jó mentorra van szükség (Donald McIntyre, Hazel Hagger. *Mentors in Schools: Developing the Profession of Teaching*. David Fulton, 1996).

1.2. A kutatás célcsoportjai

A továbbiakban a dolgozatomban bemutattam kutatásom fő célcsoportját, az *újrakezdőket* és azon társ csoportokat, amelyekkel a főbb összehasonlításokat végeztem. Először egy ilyen, jól definiálható csoporttal kezdtem, a hagyományos pályakezdőkkel.

1.2.1 Hagományos pályakezdő pedagógusok

Magyarországon a pedagógus pályakezdők száma folyamatosan csökken. Ez a tendencia sok tényező által alakult, alakul így, de semmiképpen nem nevezhető társadalmilag ideálisnak. Simon Veenman 1984-ben egy problémamarangsort készített. Ő vezette be a „*reality shock*” fogalmát is a pályakezdés hektikus időszakára vonatkoztatva. Az ő által felállított problémamarangsort a fegyelmezés, a tanulói képességek maximális fejlesztésének kényszere, a tanulók folyamatos motivációja vezeti. Hasonló céllal készült 1992-ben M. Young és J. Beverly által a kezdő tanárok problémáit vizsgáló, pedagógiai tevékenységekre vonatkoztatott problémamarangsor. Magával a tanítási folyamatokkal és eljárásokkal kapcsolatban elkészített vizsgálatok elsősorban a fegyelmezési gondokat emelték ki, mindazon alapvető ellentmondások mellett, ami a pályakezdők attitűdjei és pedagógiai tevékenységei között feszülnek. A problémák zöme abból fakad, hogy a pálya elkezdésének időszakában, a gyakornoki státusz betöltésekor is többé kevésbé ugyanazon terhelést és elvárást támasztja az iskolai élet a kezdő pedagógussal szemben, mint a gyakorlottal bírót illetően. Szivák Judit – a hazai kezdő pedagóguskutatás egyik meghatározó kutatója - leírja és kifejti a kezdő és tapasztalt tanár tevékenységében, gondolkodásában megfigyelt alapvető különbségeket. A dolgozatban ezen különbségeket bemutató táblázatban jól elemezhetőek ezen differenciák. Szivák szerint a kezdés „sokkja” nemcsak általános és mondhatni természetes jelensége, velejárója a pályakezdésnek, hanem szükséges állomása is a teljes pedagógus pálya fejlődésnek. Mindazáltal kijelenthetjük, hogy a tanítás tanulása nem lezárul a felsőoktatási tanulmányok végeztével, hanem sokkal inkább megkezdődik a munkába állással, a gyakornoki státusszal. Ezért jelentős és örökre meghatározó jelentőséggel bír az első munkahely és annak motiváló hatása. Ez rendelkezhet olyan örömszerző kisugárzással amelyben a kezdő pedagógus intellektuális kihívásokra lel és sikeres gyakorlatot szerezhet, kedvét is lelheti saját hivatásában. A folyamatos visszajelzések mentén, a külső, majd némi késéssel a belső reflexiók által alakíthatja, fejlesztheti pedagógusi szerepét és módszertani repertoárját. A pályakezdő pedagógus életérzése is jelentősen eltér minden más szakma pályakezdőjétől. Ő ugyanis a kezdetekkor minden nap úgy véli, ismerős helyre megy, oda, ahová eddig járt az előző 20 évében. Minden jól ismert. A közeg, az osztályterem, az iskola épülete, felépítése, funkciója és a lényege, a benne lévő élet. Ugyanakkor itt van „az eb elhantolva”, hiszen ez a hamis-érzés az, ami a konfliktusok fő okozója. A baj ugyanis az, hogy míg a díszletek, sőt a szereplők is ismertek, ezúttal a

szereposztás alapvetően más. A folyamatok megítélése ezúttal már teljesen más és teljesen újszerű szemszögből történik. Az igazi „*reality shock*” akkor következik be tehát, amikor a pályakezdő rádöbben arra, hogy a szerepet, amelyet eddig más játszott, most neki kell játszania, azaz a „...kezdő tanár nézőből színésszé válik”, és hirtelen kell megfelelni számtalan elvárásnak.

1.2.2. A munkahelyet még nem váltott pedagógusok

A stabil tantestület sok tekintetben az iskola működésének hagyományokra építkező rendszerelemeit nagy mértékben segíti kiteljesedni. Azok, akik éveken, évtizedeken keresztül egy iskola rendszerében dolgoznak, munkastílusukkal, módszereikkel, pedagógiai eljárásaikkal, illetve rutinjukkal az iskola jellegzetességévé válnak. Élő logóként testesítik meg az intézményt, amelyben legendákként élnek tovább az ott évtizedeket, vagy egy egész pályát eltöltő pedagógus. Ők azok, akik munkastílusukkal egy láthatatlan kottát kreálnak az újonnan belépő “zenészek” számára. Utat mutatnak, stílust teremtenek. Hosszantartó elfogadottságuk irigylésre méltó és követendő a pályakezdőknek. A rutinból érkező megoldások és eljárások mintaként szolgálnak és a generációk által ezen legendás minták tovább színesednek. Az idő múlásával a szakmai tapasztalat nagy mértékben a korral is együttható bölcsességet is eredményez. A munkahelyet még nem váltott pedagógusok évtizedekre képesek meghatározni egy nevelési intézmény identitását.

1.2.3. Az újrakezdő pedagógusok

Az **újrakezdő pedagógusok** már valamilyen szinten megélték a pedagóguspálya előnyeit, esetleges hátrányait. Már tisztában vannak a rendszerek általános felépítésével és a pedagógus szerep általános értelmezésével is. Mindezeket túl saját korlátaikat is többé-kevésbé tisztán látják a pályaművelés tekintetében. Tudják jól, miben jók. Ugyanakkor számtalan ismeretlen faktor fejti ki hatását az új intézménybe kerülve. Ezen faktorok összességét neveztem el *habituációs gátaknak*, amelyek nagyrészen azon tényezők összessége, amelyek szakmai alapú teljesítése újszerű kihívás a több éves, évtizedes tapasztalat ellenére. Ezek a gátak – a megszokottól eltérő elemek - lassítják az alkalmazkodás folyamatát, a sikeresség és a sikeres tanítás-nevelés „flow” élményének megélését. Ha feltérképezzük ezeket a habituációs gátakat és az ezeket feszítő problémák nyomását is meghatározzuk, akkor tudatosan felépített, preventív mentori tevékenységgel a legmegfelelőbb módon és még időben megtalálhatjuk a problémák megoldását, gyorsítva az adaptálódás folyamatát és elősegítve a sikerességet a pedagógiai tevékenységek során. Mivel a megfelelő professzionalitási szint a tudáspillérek masszivitásától, az elméleti, gyakorlati és mesterségbeli tudás együtthatásától függ, így fontos kideríteni, hogy ezen hármas

egységnek mely részei igényelnek tudatosabb mentori segítséget. Empirikus úton megállapítható, hogy az újrakezdőknél is megtalálható a nyolc elem, melyek a pályakezdő pedagógusok nehézségeit sorolja föl – Szivák alapján. Ugyanakkor ezen elemek eltérő súllyal jelentkeznek az ő gyakorlatuk során. Ezeknek előfordulását kutattam dolgozatomban és állítottam fel rangsorukat, kiegészítve számtalan olyan általános pedagógiai, módszertani eljárások felsorolásával együtt, amelyek segíthetik az eredményes újrakezdőkkel folytatott mentori tevékenységet.

1.3. A kutatás hipotézisei

Az újrakezdő-pedagógus kutatás feladatának tekintem, hogy a megszólított alanyoktól (*hagyományos pályakezdőktől, újrakezdőktől és munkahelyet még nem váltó pedagógusoktól*) releváns információkat szerezzek arról, hogy:

- (a) melyek az újrakezdéshez vezető életutak?
- (b) melyek az újrakezdést nehezítő szakmai és szociális gátló tényezők (habituációs gátak);
- (c) melyek az újrakezdés pedagógiai hatásai;
- (d) hogyan, miként gyorsítható az adaptáció fázisa az újrakezdő pedagógusoknál;
- (e) miként befolyásolják a nézetek, attitűdök az adaptációs fázis sikerességét;
- (f) miként befolyásolja a reflektív gondolkodás az adaptációs fázis sikerességét;
- (g) szükséges-e az újrakezdő pedagógusok mentorálása?
- (h) milyen jellegű tevékenységekre és módszerekre lehet szükség az újrakezdő pedagógusok mentorálásakor?
- (i) megjeleníthetők-e az újrakezdő és a hagyományos pályakezdő pedagógusok mentorálásának jellegzetes eltérései?

Ezen kérdések generálták a hipotézisek (**H₁-H₁₁**) sorát, amelyekre a vizsgálatok adtak választ.

1. hipotézis (**H₁**): Az újrakezdő és a hagyományos pályakezdő pedagógusok több napi problémát sorolnak föl kezdésük, vagy újrakezdésük évében, mint azok, akik megszakítás nélkül dolgoznak ugyanazon intézményben.

2. hipotézis (**H₂**): A projektmunkák szervezése és lebonyolítása pedagógiailag fejlesztő hatással bír az újrakezdő pedagógusok adaptációs fázisában.

3. hipotézis (**H₃**): A tehetséggondozás és felzárkóztatás alkalmazása nem éri el a várt és remélt pedagógiai hatékonyságot az újrakezdő pedagógusok adaptációs fázisában.

4. hipotézis (**H₄**): A tanulók képességeinek és személyiségének mielőbbi megismerése jelentősen segíti az újrakezdő pedagógusok adaptációs fázisának eredményességét.

5. hipotézis (**H₅**): A hagyományos pályakezdő és az újrakezdő pedagógusok egyaránt elégedetlenebbek saját pedagógusi eredményességükkel az adaptációs fázisukban.

6. hipotézis (**H₆**): A hagyományos pályakezdő pedagógusok adaptációs fázisában nem az egyetemen / főiskolán elsajátított ismeretek motívumai dominálnak, hanem az új kollégák motiváltsága és az új munkahely mentori rendszerének motiváló hatása.

7. hipotézis (**H₇**): Az újrakezdő pedagógusok újrakezdő évében az addig megszerzett és kialakított pedagógiai nézeteinek összessége a legfőbb motiváló tényező.

8. hipotézis (**H₈**): Az újrakezdő pedagógusok adaptációs fázisában az addig megszerzett mesterségbeli tudás, valamint az előzetesen elsajátított pedagógiai ismereteik a fő motiváló tényezők.

9. hipotézis (**H₉**): Az újrakezdő pedagógusok adaptációs fázisában a tanárképzésük során kapott intenzív pedagógiai képzésük, valamint az ennek során elsajátított pedagógiai ismereteik a fő motiváló tényezők.

10. hipotézis (**H₁₀**): A hagyományos pályakezdők a legritkábban, míg az újrakezdő pedagógusok a leggyakrabban használják napi rutinjuk során az önreflexió és a reflektív gondolkodás módszereit eredményességük növelése érdekében.

11. hipotézis (H_{11}): A pedagógia-centrikus tanárképzés rugalmasabban alkalmazkodó pedagógusokat képez.

2. Elmélet és gyakorlat

Dolgozatomban végig arra törekedtem, hogy a témának megfelelő elméleti ismeretekre alapozott gondolataimat, a gyakorlatot tükröző vizsgálatokkal igazoljam. Így kissé rendhagyó módon az elméleti alapok lefektetését követően, rendszeresen az adott témarészhez illeszkedő vizsgálatokkal folytattam munkámat. A gondolkodási felépítményt a pályaválasztástól kiindulóan terveztem, a pályaszocializáció különböző fokozatain át, a gyakorlott és eredményes pedagógus életérzésével bezáróan. Ennek megfelelően a szakképzés előtti középiskolai időszak pályaválasztási motivációit kívántam kiindulópontként feltérképezni. Így kérdeztem meg azokat a végzős középiskolás tanulókat, akik a pedagógus pályára készülnek. Kíváncsi voltam arra, milyen motivációk terelik a jelen kor 18 éves tanulóit a nevelő, oktató pálya irányába. Arra is kíváncsi voltam, mennyiben módosul ez a motivációs bázis néhány évvel később a gyakornoki beosztás előtt álló tanárjelölt hallgatók esetében. Azt is fontosnak tartottam felmérni, mennyire változik a motivációk rangsora újabb évek múltán, visszatekintve a pálya elejére a felidézés módszerével. A munkámban legnagyobb mintaszámmal bíró kérdőívemben ezek után arra voltam kíváncsi, hogy milyen mértékben jelenik meg a pedagógusok összességében az újrakezdők populációja. Természetesen ezzel együtt az is kiderülhetett, hogy a maradék halmaz milyen nagyobb vizsgálati csoportokra osztható. Így alakult ki a vizsgálataimban használt két másik jellegzetes csoport, nevezetesen a pályakezdők csoportja és a munkahelyet még nem váltott pedagógusok populációja is, mint állandó kontrolljai a fő kutatási célcsoportomnak. Ezekkel a csoportokkal kiegészítve folyamatos összehasonlításokat végeztem, sok esetben a pályakezdőkről szóló előzetes kutatási eredményeket magam is igazoltam. Miután tisztáztam az újrakezdők fogalmát és eloszlását egy véletlenszerű nem reprezentatív vizsgálati populációban ki akartam azt is deríteni mik lehetnek az újrakezdés gyakori okai és melyek a ritkábban előfordulók. Azt is meg akartam tudni ki hol, milyen szakmai kihívások közepette kezdi újra a pályát, melyek a gátak, amelyek nehezítik az alkalmazkodást, lassítják, nehezítik a sikerességet. Mindeközben kiderültek azok a pedagógiai gondok és szakmai akadályok, amelyek sajátos problémamegoldásokat igényelnek. A pedagógiai eredményesség különböző eljárások során maximalizálható a gyakorlott pedagógusok esetében. Különböző eljárásokat ismerhettem meg, amelyek motivációként, katalizátorként hatnak az alkalmazkodásban. Ezek azok a pontok, amelyek

kézzele fogható konkrét ötleteket adhatnak az újakezdő pedagógusokkal (is) foglalkozó mentor-tanárok számára. A dolgozatom következő nagyobb szakaszában ezen pályamotívumokról és egyéb motivációkról azok összehasonlításáról gyűjtöttem adatokat, kerestem összefüggéseket a munkakezdés első évére, éveire koncentrálvá. Így vizsgáltam meg az intézményi írott és íratlan szabályok, hagyományok megismertetéséről szóló párallel vizsgálatot (két intézmény pedagógusai között), majd pedig egy adott tananyag longitudinális és keresztmetszetes vizsgálatát egy adott, konkrét tananyag (DNS felépítése, működése, biológiai jelentősége) tekintetében 8 különböző ország tanárainak munkája során és reflexiói alapján egy olyan munkahelyen, ahol mindenki újakezdőként került (Európai Iskola, Brüsszel, Belgium) az intézmény tantestületébe. Dolgozatomban végig jelentős és kiemelt fogalomként szerepel a pedagógusok nézete és attitűdje. Munkám végén az újakezdők pedagógiai nézeteinek és attitűdjeinek feltárását céloztam meg, bemutatva azon jelentős motivációs lehetőségeket, amelyek segítik a mentori hatékonyságot.

3. A kutatás várható eredményei

a. Feltérképezi az újakezdés okait, az élethelyzeteket, amelyek az újakezdést generálják.

Az újakezdéskor fellépő nehézségek és problémák feltárása. Élethelyzetek, szakmai és egyéni okok előfordulásának feltérképezése.

Az alábbi három kérdés kutatási problémaként való értelmezésére került sor ennek érdekében:

- i) Milyen arányban tapasztalható a pályakezdők és valaha volt újakezdők aránya egy nagy létszámú véletlenszerűen kiválasztott populációban?
- ii) Milyen okok vezetnek az újakezdéshez a pedagógus pályán?
- iii) Milyen lehetséges helyszínei lehetnek az újakezdésnek?

b. A pályakezdő és újakezdő pedagógusok problémáinak és problémamegoldásainak összehasonlítása rávilágít a jellegzetes különbségekre.

Megismerteti a pálya- és újakezdő pedagógusok problémaforrásait, feltárja a jelentősen eltérő, illetve hasonló, megegyező gátló faktorokat, „habituációs gátakat”. Feltárja azokat a lehetséges pedagógiai tevékenységeket, eljárásokat, amelyek a leginkább elősegítik az újakezdők szakmai, munkavállalói és szociális adaptációját.

Az alábbi négy kérdés kutatási problémaként való értelmezésére került sor ennek érdekében:

- i). Mik a legáltalánosabb problémaforrások az újrakezdő pedagógusok munkájában újrakezdésük évében?
- ii) Mely különbségek fedezhetők föl a pályakezdők és az újrakezdők problémaforrásai között?
- iii) Melyek azok a pedagógiai tevékenységek, módszerek és eljárások, amelyek pozitív hatással segíti az újrakezdők szakmai sikerességét, eredményességét?
- iv) Melyek azok a pedagógiai tevékenységek, módszerek és eljárások, amelyek negatív hatást fejtenek ki az újrakezdők szakmai sikerességére, eredményességére?

c. Feltárja és bemutatja a pedagógiai eredményesség alapjait és az eredményességhez vezető út és mód jellegzetes különbségeit a hagyományos pályakezdő és az újrakezdő pedagógusoknál.

Feltárja az eredményesség érzésének különbségeit a hagyományos pályakezdő, az újrakezdő és a munkahelyet még nem váltott pedagógusok között.

Az alábbi két kérdés kutatási problémaként való értelmezésére került sor ennek érdekében:

- i) Melyik vizsgált pedagógus csoport (pályakezdő, újrakezdő, még munkahelyet nem váltottak) a leginkább elégedett munkavégzésének eredményességével?
- ii) Milyen különbség fedezhető föl az újrakezdők és a pályakezdők, illetve az újrakezdők és a munkahelyet még nem váltó pedagógusok között? Mindez mivel indokolható?

d. Bemutatja a pedagógiai nézetek, attitűdök és a reflektív gondolkodás összefüggéseit különös tekintettel a vizsgált három célcsoportra vonatkozóan.

Megismerteti a preferált nézeteket, attitűdöket, amelyek a hagyományos pályakezdőket és az újrakezdőket jellemzi, összehasonlítva a munkahelyet még nem váltott pedagógus nézeteivel. Feltárja a motivációkat és motívumokat, melyek összességében a sikeres adaptációt segítik az újrakezdő pedagógusok esetében.

Az alábbi két kérdés kutatási problémaként való értelmezésére került sor ennek érdekében:

- i) Mi a pályaszocializáció és a nézetek kapcsolata?
- ii) Melyek az újrakezdő pedagógusok legjellemzőbb adaptációs motívumai, melyek elősegítik az eredményes újrakezdést?

e. Bemutatja a brüsszeli I. számú Európai Iskolában dolgozók újrakezdését és az intézményt, mint az „újrakezdők Mekkáját”.

Megismerteti az Európai Iskolák Hálózatát, amely az újrakezdő pedagógusok „vegytisztá” vizsgálati és kutatási műhelye, ahol a habituációs gátak mindegyike megtalálható és „in vitro” vizsgálható is. Feltárja az újrakezdők professzionalizálódási fejlődésének lényeges változásait, lépéseit, módszereit.

Az alábbi három kérdés kutatási problémaként való értelmezésére került sor ennek érdekében:

- i) Hogyan változik a belépéstől kezdődően a pedagógiai nézetek rendszere?
- ii) Melyek az újrakezdő pedagógusok legjellemzőbb adaptációs motívumai, melyek elősegítik az eredményes újrakezdést?
- iii) Milyen tevékenységek segítik a mielőbb elérni a professzionalizálódás kívánt szintjét?

Röviden összefoglalva a várható eredmények a következők:

- 1) Feltérképezi az újrakezdő pedagógusok lehetséges élethelyzeteit, amelyek az újrakezdést generálták.
- 2) Összehasonlítja az újrakezdő pedagógusok pedagógiai jellegű problémáit a hagyományos pályakezdőekkel valamint a gyakorlott, munkahelyet még nem váltottakéval.
- 3) Különböző módszertani problémamegoldásokat ajánl az újrakezdés habituációs gátjainak leküzdésére.
- 4) Ajánlásokat tesz a mentortanárok számára, abban a tekintetben, hogy milyen pedagógiai eljárásokkal katalizálható az adaptációs fázis sikeressége az újrakezdő pedagógusok esetében.
- 5) Bemutatja az Európai Iskolák Hálózatának rendszerét, működését, mint a „vegytisztá” újrakezdési terep pedagógiai klímáját.

4. A kutatás módszerei

A dolgozat 17 féle kutatást alkalmaz az elméleti alapok alátámasztására, azok tényszerű megállapításainak gyakorlati bemutatására vonatkozóan. Mivel a pedagógusok szakmai munkájának újrakezdése elhanyagolt kutatási téma és kontextuális meghatározottsága miatt csak korlátozottan hozzáférhető az empirikus és statisztikailag elemezhető kutatások számára, így a hipotéziseimet igazoló, vagy elvető kutatások mellett, szükségem van további kérdéseket felvető, további hipotéziseket generáló kutatásra is.

A kvalitatív kutatások triangulatív megközelítése az egyik lehetséges módja a nem standardizálható jelenségek vizsgálatának. Munkámban az adat-trianguláció megvalósulására törekedtem. Így a változatos kutatási módszertan repertoárba ezen kutatásomban több módszer is

bekerült: *kérdőívek; strukturált kognitív térkép; rendezett fa; metaforakutatás; interjúelemzés; dokumentumelemzés, tartalomelemzés;*

4.1.Kérdőívek

A kérdőív számos tudományterületen alkalmazott adatgyűjtési eszköz. Az alapsokaság tagjainak egyenlő esélyű mintába kerülését biztosító mintavételi eljárásokhoz képest az általam alkalmazott mintavételi típusok már kevésbé tudták a reprezentativitást biztosítani. Ilyenkor, amikor nem létezik, vagy nem tehető nyilvánossá egy alapsokaság tagjainak listája az úgynevezett szakértői mintavétel jól használható. Ekkor a vizsgálni kívánt populációt jól ismerő szakember – jelen esetben a dolgozat szerzője, azaz jómagam - segíthet a minta összeállításában. Ehhez nagymértékben hasonló mintavételi eljárás az úgynevezett hólabda-mintavétel, amikor az első megkérdezett mintaelem ajánlja a következő, majd az azt követő sokadik elemet. Gyakori módszer a kényelmi mintavétel, amely a könnyen elérhető mintaelemek kiválasztását jelenti. Ilyenkor a kutató a közvetlen környezetében könnyen elérhető, a kutatásba könnyen bevonható mintaelemekkel valósítja meg az adatszerzést. A dolgozatomban használt kérdőívek strukturált, előre rögzített kérdéssorok mentén gyűjti össze a célzott populáció válaszait. Előzetes elképzelésem szerint a klasszikus személyes kérdőívet preferáltam, így a papíron a vizsgálati csoportokhoz, vagy konkrét személyekhez eljuttatott kérdőíveket használtam. Kérdéstípusok tekintetében zárt kérdéseket alkalmaztam három fő típusban. A szelektív kérdés esetén több lehetséges választ kínáltam fel a válaszadáshoz. Az alternatív kérdésekkor (I) igen, (H) hamis, vagy (N) nem válaszadási lehetőségeket adtam meg. Használtam a skálákon regisztrálható kérdések típusát is. Valamennyi kérdésemben kerültem a túl személyes jellegűeket, továbbá nem alkalmaztam elfogultságot sugalló kérdéseket sem. Törekedtem arra, hogy a megszövegezés és az alkalmazott szóhasználat azonosan legyen értelmezhető számomra, más kiértékelőknek is éppúgy, mint a kérdezettek számára. Egyértelmű kifejezéseket használtam, kerültem a szakzsargont, nem alkalmaztam kettős állításokat. Azért is alkalmaztam a zárt kérdéseket mivel a válaszlehetőségek így jól behatárolhatók, illetve ezek segíthetik egy adott hipotézis ellenőrzését is. A zárt kérdések feldolgozása egyúttal egyszerűbben is kivitelezhető. Először egy reprezentatív mintán – a brüsszeli I.számú Európai Iskola magyar nyelvi szekciójához tartozó valamennyi pedagógussal (óvoda, általános és középiskola nevelőivel) töltöttem ki „pilot” anyagként a kérdőívet. Mivel tudtam, hogy ez a populáció dolgozatomban egy jelentős részhez jut az elemzéskor (valamennyien újrakezdőként dolgoznak az intézményben, több éves szakmai tapasztalat birtokában), így érdekesnek tartottam ezzel az aránylag alacsonyabb létszámmal kitölteni a kérdőívet. Mivel ez volt az első kitöltés és volt is rá alkalmam, az első mérés után megbeszéltem a vizsgálati

személyekkel, azaz az érintettekkel az állításokat. Ez segített abban, hogy az „éles” és jóval nagyobb számú kérdőív-alkalmazás során valóban azonosan értelmezzék a megkérdezettek a kérdéseket, állításokat. Dolgozatomban a kérdőíves vizsgálataim során törekedtem a minél nagyobb számú mintára. Természetesen voltak olyan vizsgálataim is, ahol ez nem volt szükséges, sem pedig lehetséges (rendezett fa, metaforakutatás, stb..).

4.2. Strukturált kognitív térkép; rendezett fa; metaforakutatás – nézetek feltáró módszerei

Dolgozatomban rendkívül fontos szerepet kap a belépő nézetek feltárása, mivel ezek nem-reflektív módon kialakult nézetekként alakították ki a motivációs bázist a pályaszocializáció kritikus időszakaiban, azaz a pályakezdekskor éppúgy, mint az újrakezdekskor. Dudás Margit vizsgálati eredményei szerint a fogalomtérképek készítése, a metafora-elemzés és a szövegelemzés jól alkalmazható a képzés (pedagógusképzés) első évében a hallgatói nézetek feltárása és tudatosítása érdekében. A feltárás eredményeként kapott információk képezhetik a képzés további szakaszainak alapját, s egyben segítik a hallgatókat is nézeteik tudatos formálásában. A nézetek és a napi iskolai – oktatási és nevelési - gyakorlat kölcsönös egymásra hatásának feltárására a fókuszcsoportokat, illetve az egyéni mélyinterjúkat alkalmaztuk kiegészítve a tanárokkal és a diákokkal folytatott „debate”-módszerekkel. Mivel a nézetek mélyebb rétegei nehezen tárhatóak fel a hagyományos módszerekkel, új technikák kerültek a kutatásmetodikai repertoárba. Az egyik ilyen módszer a fogalomtérkép. A kvalitatív kutatások ismert módszere, a szövegelemzés és értelmezés, valamint írások, naplók és portfóliók elemzése is. A prekonceptiók egy pedagógiai világlátásként jelentkeznek, melynek lényegi elemei „szimbólumokkal írhatóak le, és az ún. „jobb agyfélteke-stratégiákkal” tárhatóak fel és ily módon is befolyásolhatóak. A nézetek feltárására kialakult legújabb módszer a képekre, a hasonlatokban kifejezhető elemekre építő metaforakutatás. Ezek a tanárok által megalkotott metaforák összefüggnek a pedagógusok tanítási gyakorlatával. A metaforák létrehozása és ezek spontán analízise és céltudatos elemzése leképezi a nem tudatos képzeteket, amelyek szimpla kikérdezés során nem kerülnének felszínre. Sántha Kálmán támogatott felidézéssel, kognitív térképpel tárta fel egy pályakezdő tanár nézeteit és reflektív gondolkodását. A reflektív gondolkodás kialakítása a hallgatók tudati szintjén, a reflektív tanítás reflexszerűvé formálása, a saját pedagógiai tevékenységre való önreflexió képességének kialakítása a pedagógusképzés egyik alapvető nézet elemző és formáló technikája. A pedagógiai nézeteket feltáró módszereimet több esetben megismételtem, longitudinális módon alkalmaztam, de keresztmetszetes módszereket is használtam. A longitudinális vizsgálat során az alapsokaságból kiválasztott mintákat követtem.

Fontos volt, hogy ugyanazok a vizsgált személyek legyenek részesei a későbbi adatgyűjtésnek, és ők a vizsgálat hónapjai, évei során végig azonosíthatók maradjanak. A keresztmetszeti vizsgálatban egy adott időpontban zajlik az adatgyűjtés, de az több, különböző életkorú alapsokaságból vett mintán zajlik.

4.3. Interjúelemzés

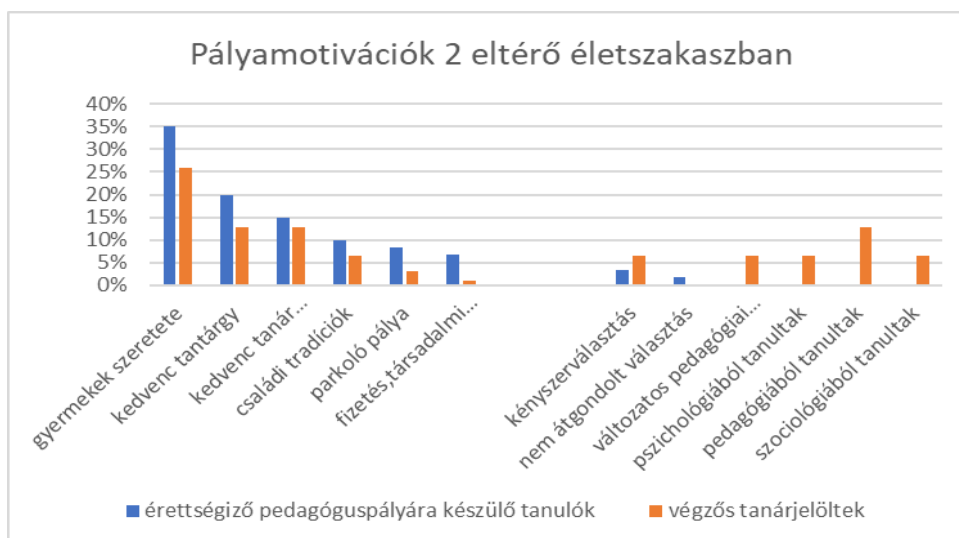
Ahogy az előzőekben már részletesen elemzett, a dolgozatomban alkalmazott kérdőíves módszereim másképpen írásbeli kikérdezésnek is nevezhetők, úgy a dolgozatban felhasznált interjúk alkalmazását szóbeli kikérdezésnek is nevezhetjük. Alapvetően fókuszcsoportos-strukturált interjúkat készítettem. A strukturált interjúk esetén az elhangzó kérdéseket előre, írásban összegyűjtöttem, rögzítettem. A strukturált interjúk nyújtották számomra annak lehetőségét, hogy több fókuszcsoport esetén, időben jelentősen eltérve is azonos feltételek között, azonos adatgyűjtési helyzetben dolgozzam. Ezen interjúk alkalmával a trendvizsgálatok alkalmazására törekedtem, azaz a longitudinális és keresztmetszeti vizsgálatok alapjellemezőinek kombinációjára.

4.4. Dokumentumelemzés; tartalomelemzés

A dokumentumelemzés során a tág értelemben vett írásos dokumentumok közé tartozó források elemzésével jutunk közelebb a pedagógiai folyamatok megértéséhez. A tág értelemben vett írásos források közé médiaszövegek (akár mozgófilmek), képek, hanganyagok tartoznak. Főként ezt a módszert követve térképeztem fel az Európai Iskolák Hálózatát, melynek működési információit a mellékletben tárom az érdeklődő olvasó elé. Ezen információk nagy segítsége lehet mindenkinek, aki ebbe az egyre terjeszkedő iskolai hálózatba törekszik.

5. Néhány kutatási eredmény (a többi eredményért a disszertáció egésze olvasandó)

5.1. Pályaválasztási motivációk két eltérő életszakaszban vizsgálva

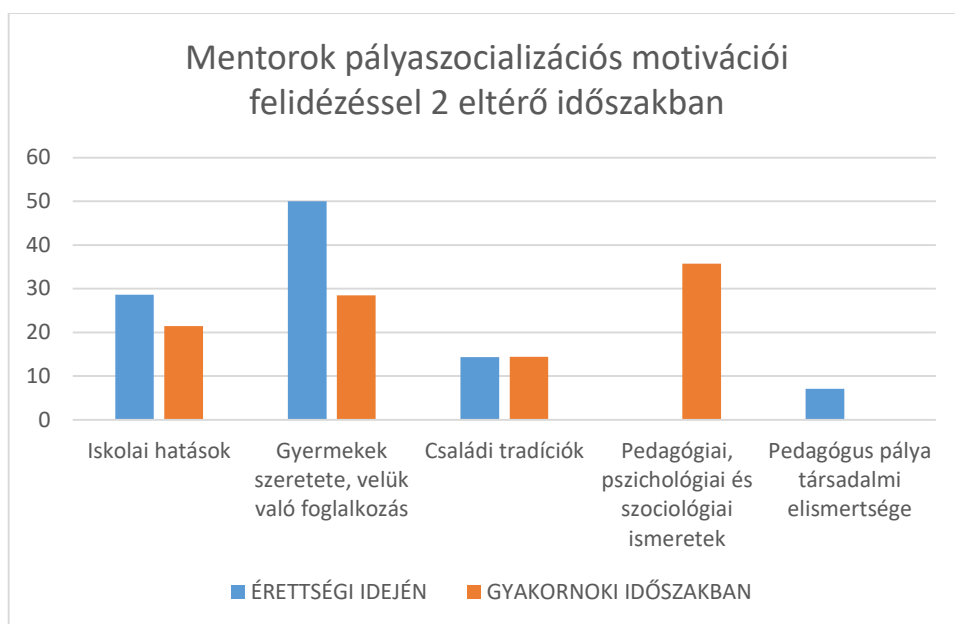
A nem reprezentatív mérésből megállapítható, hogy a pedagógusképzésben megjelentek nézetformáló elemek. Olyan új, eddig nem ismert tudással bővült a nézetek köre, amelyek ismerete előfeltétele az eredményes pedagógiai munkának.

A 60 pályaválasztás előtt álló, a pedagógus pálya irányába orientálódó középiskolás tanuló kérdőíves felmérését végeztem el (a kérdőív a melléklet 14.1. fejezetében található), amely alapján, a tanulók motivációs prioritása a

- ❖ *gyermekek szeretete* (35%),
- ❖ *a kedvenc tantárgy szeretete* (20%),
- ❖ *valamint a kedvenc tanár példamutatása* (15%).

A 31 főiskolát, egyetemet végzett pályakezdő pedagógus motivációi csak részben mutatnak változást a 3-5 évvel fiatalabbakéhoz képest. A gyermekek és a velük való foglalkozások szeretete még mindig jelentős (25.8%). Az ő motívumválasztásaik is tükrözik nézeteiket, mivel alapvetően ezen motívumok azok melyek összes pedagógiai tevékenységüket meghatározza. A tanári példakép mint jelentős motívum szintén alapvető szerepet játszik a pályaválasztásban (12,9%), akárcsak a kedvenc tantárgy szeretete (12,9%). Szembeötlő, hogy a pedagógiából tanult ismeretek is felzárkóztak az “élmezőnybe”.

5.2. Nézetek sorrendjének átrendeződése a pálya művelése során mentortanárok felidézéssel

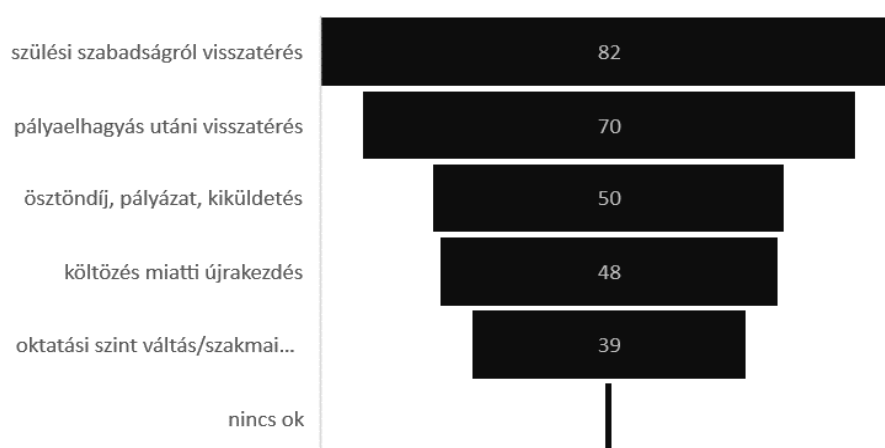

Amíg az érettségit követő „hozott pedagógiai, iskolai hatások” tekintetében még mindig jelen van a gyermekek szeretete (50%), addig a visszaemlékezésben jelentős mértékben megjelenik a középiskolai, általános iskolai, sőt óvodai hatások befolyásoló tényezője is (28,6%). A családi tradíció (14,3%) szintén jelentős mértékben befolyásolta a vizsgált pedagógusok pályaválasztását az érettségi után. Legkevésbé a főiskolán, egyetemen elsajátítható szakmai és pedagógiai, pszichológiai, szociológiai ismeretek, valamint a pedagógus pálya társadalmi elfogadottsága motiválta a vizsgált személyeket (0%). A pedagógus pálya társadalmi elismertsége mindössze 1 fő választásában jelent meg a visszaemlékezésben az érettségi időszakában (7,1%). A pályakezdést követő gyakornoki időszakban, a pedagógussá válás folyamatában már a felismert saját képességek és a főiskolai, egyetemi képzés során elsajátított elméleti és gyakorlati pedagógiai, pszichológiai és szociológiai ismeretek domináltak motívumként (35,7%). Természetesen a családi tradíció és a gyermekek szeretete itt is alapvető pályaszocializációs faktorként jelenik meg. Az előbbi faktor (28,5%) kissé nagyobb százalékban jelent meg a mérés során az utóbbihoz képest (21,4%). A pedagógus pálya társadalmi elfogadottságát ezen időszakra visszaemlékezve már senki sem választotta. Ami szembeötlő és tanulságos, hogy a gyakorlott pedagógusok érzik – mivel feltehetően tudatosan alkalmazzák – a főiskolákon, egyetemeken, posztgraduális képzéseken, szakmai továbbképzéseken elsajátított elméleti és gyakorlati pedagógiai ismereteket, a megismert és elsajátított korszerű gyakorlatokat, technológiákat.

5.3. Újrakezdés okai és helyszínei

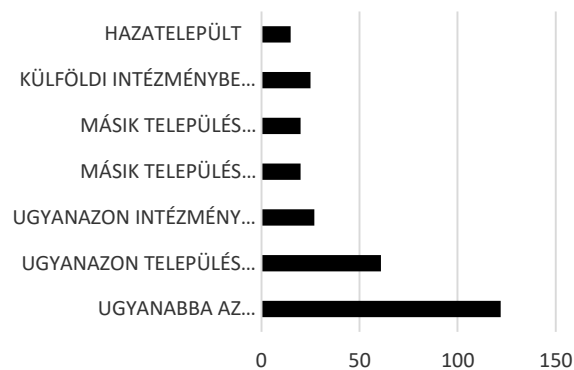
449 pedagógust kérdeztem meg 2016 és 2018 közötti időszakban egy 144 itemből álló

kérdőívben gyakorlatuk egyes elemeiről (a kérdőív a melléklet 14.7. fejezetében található). Ennek a kérdőívnek a kiértékelése során kiderült, hogy a véletlenszerű (hólabda mintavétel) mintavétel alapján vizsgált populációban a megkérdezettek 35,4%-a, azaz 159 fő eddig még nem hagyta el diplomaszerezése utáni első munkahelyét. Ezen pedagógusok 48,4%-a (77 fő) pályakezdő. Így elmondható, hogy a vizsgált populáció mindössze 18,2%-a (azaz 82 fő) „ragadt” első munkahelyén. Az is jelentős kérdés, hogy a munkahely elhagyásának és az újrakezdésnek milyen okai vannak és milyen gyakoriságot mutatnak ezek az okok. A vizsgált populációban, a 289, már munkahelyet váltott pedagógus hat alapvető élethelyzetbe sorolható váltásuk okaként.

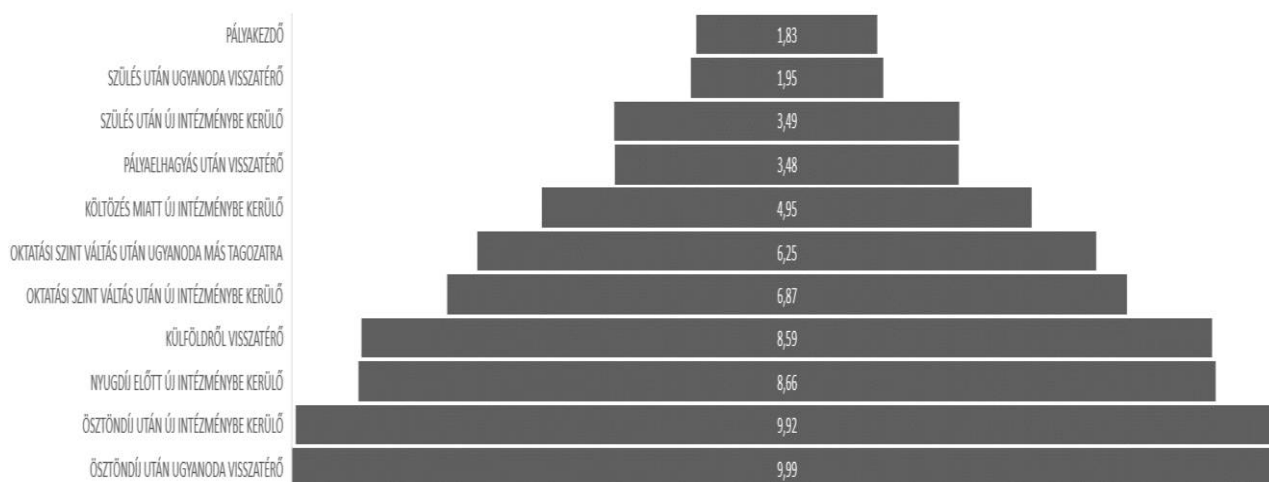
5.4. Az újrakezdés lehetséges helyszínei

A vizsgált populáció 289 pedagógusa (újrakezdők) 7 csoportba sorolhatók az újrakezdés lehetséges helyszínei szerint. Az újrakezdők jelentős (42%-ban) mértékben (főként a szülési szabadságról visszatérők esetében) ugyanazon intézménybe tértek vissza, melyből eltávoztak (4. ábra). Szintén kiemelkedik az adott településen maradók száma is (61 fő, 21%-a a vizsgált újrakezdő populációnak), akik másik intézményben folytatják pályájukat. Közel azonos előfordulási gyakoriságot mutatnak a többi lokalizációs lehetőségek. Érdekes jelenség, hogy ösztöndíj, pályázat, illetve külföldi munkavállalás okán sokan (25 fő, közel 6%-a vizsgált újrakezdő populációnak) külföldön folytatják karrierjüket.

A hét lehetséges újakezdési lokalizáció között fellelhető azon eset, amikor az újakezdés földrajzilag változatlan ugyan, de az adott intézményben az addig megszokottól eltérő posztján vagy tagozatán folytatja munka-tevékenységét a pedagógus. Természetesen olyan eset is megjegyzendő, amikor valaki külföldről, ösztöndíj, pályázat, vagy külföldi munkavállalás után hazatér. A visszatérés leggyakoribb esete, amikor a pedagógus ugyanabba az intézménybe kerül vissza, ahol előzőleg dolgozott. Ez több szempontból is csökkenti a habituációs gátak szintjét.

5.5.Újrakezdő pedagógusok élethelyzeti mentoraik tapasztalatai alapján

Ezek szerint az intézményekben a pályakezdők és a szülési szabadságról ugyanazon intézménybe visszatérő, újakezdő pedagógusok a domináns mentoráltak. Az egymáshoz hasonló gyakoriságot mutató három csoport, nevezetesen a szülési szabadságról új intézménybe visszatérő, a pálya elhagyást követően a pályára visszatérő, valamint a költözés miatt új intézménybe kerülő pedagógusok előfordulása is jelentős. Közepes előfordulást mutatnak azok az okok, melyek során az oktatási szint váltása miatt ugyanazon intézményben, vagy ugyanebből a helyzetből adódóan új munkahelyen folytatja a pedagógus szakmai életpályáját, közel hasonló gyakorisággal a nyugdíj előtt álló pedagógus új intézménybe

kerülésével. Ebbe a rangsorrendi csoportba került be egy ritka, de mégis létező elem is, ami a külföldről hazatért pedagógusokra vonatkozik. A legritkább esetek azok, amikor különböző ösztöndíjak elnyerését követően térnek vissza a pedagógusok, mely esetben az új intézménybe kerülésük a gyakoribb.

5.6. Pályakezdők és újrakezdők problémarangsorainak összehasonlítása

A 151 vizsgálatban résztvevő mentor-jelöltet arra kértem, hogy 19 lehetséges probléma előfordulási gyakoriságát határozzák meg praxisuk alapján, a pályakezdő és az előzőekben vizsgált újrakezdő pedagógusokra vonatkozóan (a kérdőív a melléklet 14.8. fejezetében található). Az átlag alapján kialakult általánosítható sorrend jelentősen alátámasztja a pályakezdőkről szóló szakirodalmak alapján hozott megállapításokat. A tanterv ismerete jelenti a legmasszívabb szakmai gátat a pálya kezdésekor. A tananyag struktúrája, a taneszközök ismerete, az elsajátítandó tananyag elsajátítási szintje és az iskola működési rendjéhez történő adaptálódás mind a „top” nehézségek közé sorolódtak erre az időszakra vonatkozóan. A további sorrend az értékelési módszerek alkalmazása, a tanulmányi követelmények, a vizsgarendszer, a helyi iskolai módszerek, pedagógiai eljárások, a pedagógiai program ismerete, a kollégák megismerése és a velük való együttműködés hiánya, továbbá az iskolavezetés meg- és kiismerése. A legkevésbé gátakat jelentő gondok a pályakezdés időszakában az alábbi hat terület, melyek között a szocializációhoz kapcsolható problémák a dominánsak, így: - tehetséggondozás helyi módszerei; - felzárkóztatás helyi módszerei; - magánéleti problémák; - gyermekek megismerése; - szülők megismerése, a velük való együttműködés; - idegennyelvi kommunikáció.

Az alábbi táblázatban (7. táblázat) az eltérés tartalma nyomon követhető.

A pirossal jelölt problémaforrások azok, amelyek a pályakezdők számára jelentősebb hatással bírnak az újrakezdőkhöz viszonyítva. A kézzel jelöltek esetében, a felsorolt és jelölt problémaforrások az újrakezdő pedagógusoknál bír jelentősebb befolyásoló hatással. Az egyedüli zöld színnel jelölt problémaforrás megegyező rangsorolásra utal. Az újrakezdő pedagógusok legkiemelkedőbb problémája az újrakezdés évében a gyermekek megismerése.

<i>PÁLYAKEZDŐK</i>	<i>ÚJRAKEZDŐK</i>
TANTERV ISMERETE	GYERMEKEK MEGISMERÉSE

TANANYAG STRUKTÚRÁJA	PEDAGÓGIAI PROGRAM ISMERETE
TANESZKÖZÖK ISMERETE	SZÜLŐK MEGISMERÉSE, VELÜK VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS
TANANYAG ELSAJÁTÍTÁSI SZINTJE	ISKOLA MŰKÖDÉSI RENDJE
ISKOLA MŰKÖDÉSI RENDJE	HELYI ISKOLAI MÓDSZEREK, PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK ISMERETE
ÉRTÉKELÉSI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA	ISKOLAVEZETÉS MEGISMERÉSE
TANULMÁNYI KÖVETELMÉNYEK ISMERETE	KOLLÉGÁK MEGISMERÉSE, VELÜK VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS
VIZSGARENDSZER ISMERETE	FELZÁRKÓZTATÁS HELYI MÓDSZEREINEK MEGISMERÉSE
HELYI ISKOLAI MÓDSZEREK, PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK ISMERETE	TEHETSÉGGONDOZÁS HELYI MÓDSZEREINEK MEGISMERÉSE
PEDAGÓGIAI PROGRAM ISMERETE	TANANYAG ELSAJÁTÍTÁSI SZINTJE
KOLLÉGÁK MEGISMERÉSE, VELÜK VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS	ÉRTÉKELÉSI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA
ISKOLAVEZETÉS MEGISMERÉSE	TANULMÁNYI KÖVETELMÉNYEK ISMERETE
TEHETSÉGGONDOZÁS HELYI MÓDSZEREINEK MEGISMERÉSE	TANESZKÖZÖK ISMERETE
FELZÁRKÓZTATÁS HELYI MÓDSZEREINEK MEGISMERÉSE	TANANYAG STRUKTÚRÁJA
MAGÁNÉLETI PROBLÉMÁK	TANTERV ISMERETE
GYERMEKEK MEGISMERÉSE	VIZSGARENDSZER ISMERETE
SZÜLŐK MEGISMERÉSE, VELÜK VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS	MAGÁNÉLETI PROBLÉMÁK
IDEGENNYELVI KOMMUNIKÁCIÓ	IDEGENNYELVI KOMMUNIKÁCIÓ

6. Összegzés

Disszertációm alkalmazott társadalomtudományi kutatás: azt vizsgáltam, hogy az újrakezdő pedagógusok milyen adaptációs nehézségekkel, habituációs gáttal szembesülnek az újrakezdés évében és melyek azok a szakmai, módszertani eszközök és eljárások, amelyekkel gyorsíthatják a beilleszkedést és főként a pedagógiai eredményességüket. A kutatás elsődleges célja a mentorok ismereteinek bővítése az újrakezdő pedagógusokról. Az alkalmazott

társadalomtudományi szemlélet indokolta néhány kutatási alapfogalom kialakítását, meghatározását (újrakezdő pedagógus, habituációs gát). A kutatás megmutatja, hogy a gyakorlott pedagógusok újrakezdő pedagógusként leginkább a tanulói személyiség és képesség ismereteinek hiányát érzékelik alapvető gátnak. Ebben nem a projektmunkák alkalmazása segít, hanem számos személyes kontaktus a tanórán és azon kívül. A szülői klientúra ismeretlensége is sok gondot jelent. Ebben a munkaközösségek tapasztalatai és partneri segítsége a segítség. A korreláció vizsgálatok során számos egyéb pedagógiai eljárás került bizonyításra, amelyek a pedagógiai hatékonyságot, eredményességet segítik.

A kutatás folyamatában megfogalmazott hipotézisek a kvantitatív és kvalitatív adatelemzés tükrében beigazolódtak.

7. Az értekezés tárgyában megjelent publikációim, előadásaim

Fodor, Zoltán

Comparision of Teching Concerns of Beginner and Re-beginner teachers - Differences in beliefs and Attitudes

L Gómez Chova , A López Martínez , I Candel Torres (szerk.)

INTED 2018 Proceedings: 12th International Technology, Education and Development Conference:

(ISBN:978-84-697-9480-7)

Meaningful Extracurricular Students' Activities Not Only for Beginner Teachers - Survey Analysis of Coherency of teachers' Presentness During the Students' Free Time

International Association of Technology, Education and Development (IATED), 2018.

(ISBN:978-84-697-9480-7)

Differences in Beliefs and Attitudes of Beginner and Re-beginner Teachers

In: Belovári Anita , Bencéné Fekete Andrea , Nagyházi Bernadette (szerk.)

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar, 2018.

(ISBN:978-615-5599-47-7)

For Beginner Teachers – Survey Analysis of Coherency of Teachers’ Presence During the Students’ Free Time,

In: Belovári Anita , Bencéné Fekete Andrea , Nagyházi Bernadette (szerk.)

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar, 2018.

(ISBN:978-615-5599-47-7)

Pályájukat újrakezdő pedagógusok problémái két eltérő feltáró módszerrel végzett vizsgálat alapján

In: Buda András , Kiss Endre (szerk.)

Debreceni Egyetem Neveléstudományok Intézete, Kiss Árpád Archívum Könyvtára, 2017.
(ISBN:978-963-473-967-8)

A tanárjelöltek, a kezdő és az újrakezdő tanárok problémái az intézmény működésére vonatkozó írott szabályok és hagyományok megismerésében.

In: Kerülő Judit , Jenei Teréz , Gyarmati Imre (szerk.)

MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság; Nyíregyházi Egyetem, 2017.
(ISBN:978-963-508-863-8)

Az Európai Iskolák Hálózatának működése a jelenkori kihívások tükrében

In: Kerülő Judit , Jenei Teréz , Gyarmati Imre (szerk.)

MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság; Nyíregyházi Egyetem, 2017.
(ISBN:978-963-508-863-8)

Possible Planning Technique in Content Based Instruction:

Methods for Beginner Bilingual teachers

In: Koltay T (szerk.)

Agria Media 2017, Eger , 2017.

Az Európai Iskolák Hálózata és a bennük működő magyar szekció problémái a kihívások tükrében: Újrakezdő, kinevezett tanárok szükséges információi

In: Eszterházy Károly Egyetem Doktorandusz Önkormányzat , Eötvös Loránd

Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzat , Doktoranduszok Országos Szövetsége Irodalomtudományi Osztály (szerk.)

Eger , 2017.